

Теслапедиа као централна база библиографских података о Николи Тесли

Ивана Ћирић, Сузана Топаловић, Биљана Лазић

Дигитални репозиторијум Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду

[ДР РГФ]

Теслапедиа као централна база библиографских података о Николи Тесли | Ивана Ћирић, Сузана Топаловић,
Биљана Лазић | Читалиште | 2013 | |

<http://dr.rgf.bg.ac.rs/s/repo/item/0004886>

Дигитални репозиторијум Рударско-геолошког факултета Универзитета у Београду омогућава приступ издањима Факултета и радовима запослених доступним у слободном приступу. - Претрага репозиторијума доступна је на www.dr.rgf.bg.ac.rs

The Digital repository of The University of Belgrade Faculty of Mining and Geology archives faculty publications available in open access, as well as the employees' publications. - The Repository is available at: www.dr.rgf.bg.ac.rs

УДК 004.6:012 Testa N.
069.02:621.31(497.11 Beograd)
069.02:929 Testa N.
Стручни рад

Теслапедиа као централна база библиографских података о Николи Тесли

Ивана Ђирић
ivanaciric14@gmail.com

Сузана Топаловић
suzana.sue@hotmail.com

Биљана Лазич
la.biljana@gmail.com
Музеј Николе Тесле, Београд

Сажетак

Циљ овог рада је да прикаже идеју и процес израде најкомплетније електронске библиографске базе о Николи Тесли, симболично назване *Теслапедиа*. Оваква база би укључивала Теслину библиографију, као и библиографију других о њему. Сам концепт развоја *Теслапедиа* је видљив кроз две главне идеје. Прва идеја је заснована на постављању свих постојећих библиографских јединица које Музеј поседује на одређену веб-локацију а друга, подједнако важна, огледа се у могућностима даљег развоја и надградње саме структуре базе придруживањем нових библиографских података. Ова база чини централни део пројекта Музеја Николе Тесле који носи исти назив *Теслапедиа*. Подаци који се налазе у бази преузети су из пет различитих извора. Поред Теслиног личног прес-клипинга и библиотеке, који се налазе у оквиру Музеја, у раду су представљени и остали извори за формирање библиографије (Chronicling America, Tesla Collection, необјављена библиографија Милована Матића). *Теслапедиа* би требало да буде референтна тачка ка свим базама и колекцијама које садрже информације значајне за проучавање живота и рада Николе Тесле.

Кључне речи:

Никола Тесла, библиографија, Теслапедиа, Музеј Николе Тесле, базе података, дигитализација, прес-клипинг, Chronicling America, Tesla Collection

Увод

Развој информационог друштва можемо пратити још од давне 1800. године. Након настанка механичког разбоја¹, проналасци се нижу један за другим, од Аналитичког строја, преко Диораме и Зеусовог дигиталног рачунара², све до настанка прве рачунарске мреже назване АРПАНЕТ³

(Advanced Research Projects Agency — ARPA) седамдесетих година XX века.

Индустријализација и глобализација утрле су пут новим комуникацијским сценаријима, а пресудан моменат свакако је био почетак масовног коришћења веб-сервиса интернета⁴ (World Wide Web), током 1995. године. Јединствено спајање текстуалних, аудио и визуелних елемената у оквиру гигантског комуникацијског медија омогућило је настајање нових облика друштвених активности и ангажовања (попут оног на сервисима друштвених мрежа), као и интерактивност и слободу употребе својим корисницима. Мноштво информација, доступних у свакодневном животу појединца, омогућило је несметани трансфер знања који се углавном одвија посредством низа специјализованих

¹ Жозе Шарл Жакар (Joseph Charles Jacquard) је 1800. године изумео механички разбој за ткање који је за ткање шара користио низ избушених картица. Оне су служиле за контролу операција. Једноставне шаре могле су да стану на једну картицу, а за компликованије дезене био је потребан читав шпил.

² Ивана Ђирић и Ана Павловић, „Дигитална култура као изходште савременог маркетинга: С оне стране илузије“, *Култура* 128 (2010): 297.

³ АРПАНЕТ је настао током 1969. године у циљу развоја стратешких смерница из области комуникација. Пројекат је финансирала америчка влада, а резултат је дизајн функција рачунара који су се користили до тада. "THINK protocols": Technical Histories of the Internet & other Network Protocols, "A Technical History of ARPANET" (The University of Texas at Austin), <http://www.cs.utexas.edu/users/chris/think/ARPANET/> (преузето 29. 9. 2013).

⁴ G. Winfield Treese and Lawrence C. Stewart, *Designing Systems for Internet Commerce* (Serissa Reseach), <http://www.treese.org/intindex/95-11.htm> (преузето 29. 9. 2013).

организација и служби, а условљен је адекватном обрадом, презентацијом и доступношћу информација. Самих дефиниција термина *информација* и *знање* има напретек, но, чињеница је да они у свакој дефиницији остају блиско повезани⁵. Информатичка ера, развој нових технологија и дигиталних медија отворили су неограничене могућности у области документовања и презентације знања као првом кораку у процесу његовог очувања и дисеминације.

Технолошке предности употребе новог медија су нам такође омогућиле и бројне иновације, па тако и унапређење приступа, видљивости и представљања националне културне и научне баштине. Носиоци праксе у овој области требало би да буду управо институције које брину о наслеђу – музеји, институције заштите споменика културе, библиотеке и архиви.

Важно је поменути само једну од бројних иновација, која је од суштинског значаја за све припаднике заштитарских струка, за промоцију знања и наслеђа, као и за даљи развој информатичког друштва – дигитализација артефаката. Конотација, одредница и дефиниција дигитализације има заиста много, те се нећемо њима бавити, већ ћемо поменути само главну карактеристику тога поља – копирање (пренос оригиналног документа у неки други облик). По речима Младена Вујовића „...овај нови облик копирања, нама видан првенствено као СЛИКА на екранима из домена информатичких технологија, битно се разликује од свих досадашњих. Превођењем из аналогног у дигитални, дакле електронски свет, те слике добијају скуп својстава која ниједан дотадашњи облик копија није имао. Оне, као објекти за себе, имају потенцију бескрајног даљег умножавања, дистрибуције, размене, претварања у активан текст итд. Уједно, из тог дигиталног облика, преобратним процесом, могу се добити скоро сви досадашњи облици аналогних копија (најчешће означени као метаподаци), уређени унутар структурираних рачунарских система (најчешће их означавамо као базе података) (...) Овоме бих додао да је дигитализација, виђена као део укупне информатизације рада архивских установа, и једна од тачака које могу да

допринесу новом развоју и статусу архива, као незаобилазних карика у ланцу преноса и изучавању укупног знања“⁶.

Дигитализација комплетног културног наслеђа представља област од стратешког значаја за све остале заштитарске институције и од изузетне је важности да јој приступимо зналачки и са посебном пажњом.

Институционални оквир разнородног фонда Музеја Николе Тесле

Важан задатак институција које брину о баштини (музеји, институције заштите споменика културе, библиотеке и архиви) јесте да је учине доступном јавности у неком облику. У зависности од врсте предмета које поседују, институције самостално бирају најпогоднији начин за преношење одређене културне поруке. Ово често није једноставан задатак јер зависи од много фактора – од затеченог стања баштинских носилаца, од комплексности поруке коју институција жели да одашиље, усаглашености презентације са међународним стандардима и сл. Недоумице се умножавају у случају разнородних збирки које су део једне целине, ту су непримењива појединачна решења јер је неопходно одржати повезаност свих колекција и музеалија. Пример комплексне установе заштите културних добара која у свом фонду има све врсте артефаката, које су предмет интересовања и обраде скоро свих појединачних струка из области заштите, јесте Музеј Николе Тесле. Свака појединачна обрада, аналогна или информатичка, неминовно захтева повезивање са свим осталим деловима фондуса.

Основу настанка Музеја чини лична заоставштина чувеног научника. По Теслиној жељи, Сава Косановић, његов нећак и наследник, пренео је документацију и личне предмете у Београд 1951. године одлуком америчких судских власти. Након тога, 5. децембра 1952. године, одлуком владе Федеративне Народне Републике Југославије, пристигли артефакти се смештају у институционални оквир под називом „Музеј Николе Тесле“ у Београ-

⁵ Видети: Miroslav Tudman, *Obavijest i znanje* (Zagreb: Zavod za informacijske studije, 1990); Miroslav Kržak, *Informacijska tehnologija, arhivistika i historiografija*, (Zagreb: Historijski zbornik, 1997), 215.; Fritz Machlup, *The production and distribution of knowledge in the United States*, (Princeton: Princeton University Press, 1962).

⁶ Младен Вујовић, „Предности и мане дигитализације“, у *Зборник радова са Савештовања Друштва архивских радника Војводине, Зрењанин, 19-20. септембар 2011.*, ур. Љубица Будаћ (Нови Сад: Друштво архивских радника Војводине, 2012), 126.

ду. По наводима музејских стручњака⁷, у моменту када је стигла из Сједињених Америчких Држава, лична заоставштина се састојала од:

1. писаног и на други начин забележеног документарног материјала који је накнадном обрадом разврстан у:
  - а) архивску грађу (касније назван „Лични фонд Николе Тесле – заоставштина Николе Тесле“);
  - б) библиотечки материјал (тзв. „Лична библиотека Николе Тесле“), у који су укључени и новински исечци;
2. личне и друге предмете који су касније подељени у више музејских збирки⁸.

Данас је Музеј Николе Тесле у Београду јединствена институција науке и културе у свету и једини је који чува оригиналну личну заоставштину научника. Поседује вредну колекцију коју чини више од 160.000 оригиналних докумената; 2.000 књига и часописа; 1.200 историјско-техничких експоната; 1.500 фотографија и стаклених фотоплоча оригиналних техничких предмета, инструмената и уређаја као и 1.000 планова и цртежа. О значају овог уникатног корпуса за целокупно човечанство говори у прилог и податак да је лична архива Николе Тесле уписана у UNESCO-в регистар „Меморија света“ 2003. године⁹.

Поред издаваштва и изложбених активности, у Музеју се одвија рад на низу пројеката који воде ка остварењу два циља: први је да се на најбољи могући начин заштите разноврсни делови Теслине заоставштине, а други је да се омогући јавно коришћење архивског „Личног фонда Николе Тесле“ и других делова писане заоставштине¹⁰. Тренутно је у току припрема за публикавање дела библиографије Николе Тесле на веб-презентацији Музеја, што је први корак ка постизању поменутих циљева, а уједно и почетак значајног пројекта – *Теслапедиа*.

Теслапедиа

*Теслапедиа*¹¹ је пројекат Музеја чија је суштина осмишљавање и креирање централне базе свих доступних библиографских јединица о Николи Тесли. Оваква база би укључивала Теслину библиографију, као и библиографију других о њему. Сам концепт креирања и развоја *Теслапедиа* је видљив кроз две главне идеје. Прва је заснована на постављању свих постојећих библиографских јединица које Музеј поседује на одређену веб-локацију а друга, подједнако важна, огледа се у могућностима даљег развоја и надградње саме структуре *Теслапедиа* придруживањем нових библиографских података.

Поменуте постојеће библиографске јединице преузете су из пет специфичних извора који су уједно и врло драгоцени за устројство централне базе података о Николи Тесли јер представљају најобимнији библиографски корпус.

Извори који чине срж Теслапедиа су:

1. Chronicling America,
2. Лични прес-клипинг Николе Тесле,
3. Tesla Collection,
4. Необјављена библиографија Милована Матића,
5. Теслина лична библиотека.

Међу њима разликујемо следеће:

- а) Изворе који су у основи настали као библиографије (Необјављена библиографија Милована Матића и Tesla Collection), с тим што Tesla Collection спада у изворе из којих одреднице могу да се читају и преузимају – дакле Tesla Collection има двоструку функцију: као извор за метаподатке и као локација на којој је могуће прочитати чланке,
- б) Изворе који нису библиографије – пример је Chronicling America. Он је коришћен за идентификацију јединица и за израду комплетног библиографског описа. У првој фази

⁷ Ivana Zorić i dr., „Informatizacija rada Muzeja Nikole Tesle, kao kompleksne ustanove zaštite kulturnih dobara“, u *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*, 9. zbornik referatov dopolnilnega izobraževanja s področij arhivistike, dokumentalistike in informatike v Radencih 17.-19. marec 2010. Radenci, Republika Slovenija, ur. Slavica Tovšak (Maribor: Pokrajinski arhiv Maribor, 2010), 475.

⁸ Isto, 7.

⁹ UNESCO, „Nikola Tesla's Archive“, UNESCO, <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/flagship-project-activities/memory-of-the-world/register/full-list-of-registered-heritage/registered-heritage-page-6/nikola-teslas-archive/> (преузето 1. 9. 2013).

¹⁰ С. Кљакић, „Шест деценија Музеја Николе Тесле“, *Полишка*, 2. децембар 2012.

¹¹ Од „Библиографије до Теслапедиа“ назив је презентације која је представљена у хотелу Норцев, на Иришком венцу, Фрушка гора 5. септембра 2013. године. У склопу презентације представљен је пројекат обраде личног прес-клипинга Николе Тесле, затим израда онлајн библиографије и портала *Теслапедиа*. Значајни и јединствени подухват Музеја, који је ушао у завршну фазу крајем 2012. године, представили су чланови стручног тима: Коста Аџић, Матија Бранковић, Адријана Добриловић, Ивана Ђирић, Биљана Лазић, Сузана Топаловић и Младен Вујовић. Гостовање Музеја је била и својеврсна најважна мултимедијалне манифестације „Nikola Tesla – Secret Connection Summit“ која одржана на истом месту од 12. до 15. септембра 2013. године. Такође, пројекат *Теслапедиа* је поменут и приликом конференција одржаних у Универзитету у Нишу 4. јула 2013. и у Ботунји 5. јула 2013. године.

реализације *Теслаједие*, одреднице неће бити директно линковане на одређену публикацију, нити ће бити доступни чланци које су ангажовани на пројекту *Теслаједие* издвојили и обрадили. Код јединица преузетих са поменутог извора биће постављен линк ка почетној страни њихове веб-локације¹², чиме ће корисници бити упућени на порекло одређеног чланка.

ц) Изворе, тачније колекције, које су у било ком облику, до даљњег, јавно недоступне. То су, пре свега, „Лични прес-клипинг Николе Тесле“ и „Теслина лична библиотека“ (за сада су обрађене само књиге, а у току даље обраде библиографски подаци ће бити преузети и из часописа, тачније чланака који се налазе у њима, а нису уврштени у прес-клипинг). Специфичност ова два извора је да они представљају уједно и локације на којима се одређене јединице и физички налазе и чувају.

Chronicling America: Historic American Newspapers као извор

Chronicling America, којег је осмислио Национални програм дигитализације новина (National Digital Newspaper Program – NDNP) представља пример дигиталног извора који корисницима широм света обезбеђује приступ информацијама о новинама публикованим од 1690. до 1922. године и одабраним дигитализованим новинским страницама. Национални програм, који је заправо партнерство између Националне задужбине за хуманистичке науке (National Endowment for the Humanities – NEH) и Конгресне библиотеке, представља резултат дугорочног пројекта да се путем интернета развије претражива база америчких новина са описним информацијама уз дигитализоване стране одабраних.

Корисници, поред тога што могу да претражују дигитализоване листове новина, могу да консултују и Национални директоријум наслова (The Newspaper Title Directory) са општим и библиографским подацима о дигитализованим новинама и подацима о библиотекама које их поседују. Израда директоријума финансира United States Newspaper Program, који на државном нивоу има за циљ да лоцира, опише и сачува историјске

новинске колекције, публиковане од 1690. године до данас. Свака институција учесница је израђивала машински читљив формат (MARC) путем CONSER-а (Cooperative ONLINE SERIALS Program) за своје државне колекције, обезбеђујући библиографске податке и податке о библиотекама које поседују збирке новина, преузимајући податке из Online Computer Library Center (OCLC). Овај богат дигитални извор који стреми ка томе да садржајем обухвати све наслове новина са територије САД развила је и одржава Конгресна библиотека.

Овај извор је значајан за израду библиографије о Николи Тесли из више разлога. Од тренутка када је Никола Тесла 1884. године отпутовао у Америку, отпочиње за њега, па и за сва будућа поколења, период револуционарних открића којима је овај генијални ум задужио читаво човечанство. Истовремено, захваљујући индустријској револуцији у Америци и Европи, отпочиње тзв. „новинарска револуција“, када се масовно развијају новинске и издавачке куће, које се међусобно утркују да обавесте грађане о вестима из Америке и света. Амерички медији постају најјаче информационо оружје, о чему сведочи и чињеница да се у правосудном систему САД објаве из америчких медија користе као валидан доказ на суду, што се касније примењује и у правосудном систему других земаља¹³.

Имајући обе чињенице у виду, стручни тим Музеја је отпочео са преузимањем свих страница новина са сајта Chronicling America који у себи садрже чланак који се односи на Николу Теслу. Пажљивим претраживањем дигиталних колекција, пронађено је и преузето укупно 2.930 страница новина из неколико десетина наслова америчких новина за период 1888-1922. у три различита формата (.pdf, .txt, .jp2) које садрже чланке који се тиче Тесле, као и библиографске податке на нивоу наслова публикација и на нивоу чланака. У току је рад на електронском исечању управо тих чланака из преузетих листова новина и часописа и тренутно је обрађен материјал закључно са 1896. годином.

Како су Теслини рад и слава расли, у америчким новинама се повећавао и број објава о њему. У

¹² Chronicling America, *Historic American Newspapers*, <http://chroniclingamerica.loc.gov/> (преузето 1. 9. 2013).

¹³ Оригинални записник са сведочења Николе Тесле у спору “National Electric Signaling Company” против “Atlantic Communications Company” из 1916. године (ЛФНТ, 4, 415 – 738). На крају сведочења, судија и други учесници у спору унакрсно су испитивали Николу Теслу и наводили низ чланака из новина и стручних часописа које су, уз сагласност судије, приложили као доказни материјал.

дигиталној колекцији *Chronicling America* за 1890. годину може се пронаћи укупно 5 објава о Тесли, док је након 1893, када је засенио америчку јавност на Светској изложби у Чикагу, број објава драстично порастао и већ 1896. године износи 386.

У делу библиографског описа ти чланци се обрађују на идентичан начин као и чланци из личног прес-клипинга Николе Тесле, тако да ће они бити укључени у јединствену базу и претраживи заједно са чланцима из Теслине заоставштине. Овај значајни извор са континента на којем је Тесла деценијама креирао свет какав данас познајемо омогућио нам је да формирамо слику о научнику какву јавност још није видела – гледаћемо Теслу очима Америке и америчких медија с краја XIX и почетка XX века.

О „Личном прес-клипингу Николе Тесле“ као извору

Као основни извор приликом израде *Теслапедие*, Музеј је користио „Лични прес-клипинг Николе Тесле“, који је генијалан и фасцинантан у истој мери колико и сам научник. У заоставштини Николе Тесле, поред укоричених исечака, налазе се чланци из новина и часописа и то у следећим колекцијама:

1. Исечци који нису укоричени,
2. Листови из новина на којима су обележени чланци за исецање,
3. Необележени листови,
4. Цели примерци новина.

По досадашњим сазнањима, „Лични прес-клипинг Николе Тесле“ садржи преко двадесет хиљада чланака који се налазе у 57 нумерисаних, укоричених томова, посебно за то припремљених. О укориченим чланцима вођена је, у виду тематске картотеке, оригинална евиденција.

Теслине сараднице-секретарице су, према његовим захтевима, прикупљале чланке из новина и часописа, који су се углавном бавили његовим радом и деловањем на простору Европе и САД. Чланци су организовани најпре тематски, а у оквиру тога, хронолошки, након чега је, изнад сваког, наведен извор из којег је преузет. Веома је важна нова чињеница која је установљена детаљнијим прегледом, а то је да је Никола Тесла, поред тога што је уз помоћ секретарица сам бирао чланке за исецање, користио и услуге специјализованих фирми за израду прес-клипинга.

Фазе обраде Теслине хемеротеке укључивале су следеће активности:

- а. Припремни преглед – Текстурални, нетекстуални и визуелни делови покретне заоставштине нису у пуној мери били доступни, што због тога што је један део грађе био у процесу обраде и спровођењу рестаураторско-конзерваторских мера заштите, а други није био стављен на располагање корисницима услуга Музеја због могућности да се оштети физичким контактом током коришћења.
- б. Скенирање – Као посебан вид заштите, наметнула се и потреба преношења текстуалног, нетекстуалног и визуелног документарног материјала у неки други облик, у копије које су уједно дуготрајне, али и које се могу користити уместо оригинала, а у што већем дијапазону примена. За израду дигиталне колекције књига исечака из личне заоставштине Николе Тесле коришћен је скенер BookEye 3 A1 Color, специјализовани скенер за дигитализацију књига, поготово оних које су оштећене и великог су формата.
- ц. Идентификација – Процес идентификације подразумевао је додељивање ИД броја сваком чланку, у односу на број књиге и страну на којој се налази. Након тога, вршена је анализа података о чланцима, како би се дефинисали библиографски подаци.
- д. Унос података о изворима и насловима – Подаци о изворима обухватају податке о називу публикације, месту издавача, држави издавања, месецу, дану и години издавања; док подаци о чланцима садрже наслове и поднасловне, аутора (уколико је наведено) податке о графичким прилозима и, уколико недостаје наслов чланка, наводи се део текста чија је функција да наговести садржину.
- е. Исецање чланака – кроповање – Истовремено, врши се прецизно исецање свих чланака из Теслиног прес-клипинга, као што се то чини и са чланцима из преузетих листова новина из дигиталне колекције *Chronicling America* и њихово ОЦР-овање, тј. преводјење у активан текстуални облик.

Поред тога што ове књиге садрже јединствене информације о Теслином животу и раду, који су од непроцењивог значаја за науку и све оне који се баве овим научником, оне сведоче и о његовој великој преданости и вештини прикупљања и коришћења информација. Ако укључимо и све друге изворе прикупљања и размене информација, онда се

може рећи да је Никола Тесла, на аналоган начин, стварао своју организовану мрежу информација које су индексирани, описане и смештене на одговарајуће место унутар читавог система извора. Сама Теслина методологија, по којој је, систематично и крајње разрађеним системом, прикупљао и сређивао све писане изворе (архивске документе, библиотечки материјал, посебно чланке из периодичних и серијских публикација), у доба експлозије информација у Америци и свету, представља одраз ретко посвећеног и преданог истраживача.

Tesla Collection као извор за библиографију чланака

Теслина колекција је такође вредан извор за проучавање лика и дела великог научника у новинама и периодичним публикацијама. У свом оригиналном облику, она представља резултат ангажовања Ивоне Рудинске, која 1997. издаје, у ограниченом тиражу, колекцију у 23 тома која је дистрибуирана бројним библиотекама и музејима широм света и која садржи информације о чланцима у периодичним публикацијама и новинама који се баве Николом Теслом¹⁴. Ове године колекција је постављена на интернет и представља претраживу базу унутар које корисник може да добије потребне информације о извору одакле је чланак преузет, при чему је дата могућност претраживања садржаја¹⁵. Хронолошки и географски је ограничена на период од 1886. до 1920. године и базирана је на америчким и, делом, на енглеским изворима и броји 1.700 јединица.

Музеј је овај извор уврстио у своју базу *Теслаједиа* како би испунио свој основни задатак, а то је да буде референтна тачка ка свим базама и колекцијама које су специјализоване за Теслу и које садрже информације значајне за проучавање његовог живота и рада. С тим у вези, Музеј је већ преузео све формалне податке о чланцима који су уврштени у саму колекцију и, на основу њих, упућује кориснике на локацију на којој могу да сазнају нешто више о самом чланку и прегледају оне који су дати на коришћење у виду дигиталних слика.

Необјављена библиографија Милована Матића као извор

Милован Матић, дипломирани физичар и врсни познавалац Николе Тесле, својом библиографијом обухвата дуг временски период од три века (1879-2012), као и широке географске просторе са свих пет континената. Поред преко 1.000 монографских, Матић је истраживањем обухватио и више од 1.200 периодичних наслова и описао радове више од 3.200 аутора из целог света. У овом тренутку, његова библиографија се састоји од око 18.000 библиографских јединица. Замишљена и припремана је као штампано издање, чему је прилагођен комплетан садржај, начин презентације и прелом, с тим што још увек није доживела своје објављивање.

Теслина лична библиотека као извор

Личну библиотеку Николе Тесле чини 905 наслова (1.172 примерка) монографских публикација, 347 наслова периодичних публикација (часописа и новина) са 2.435 појединачних свезака и око 50.000 новинских исечака. По свом садржају она осликава интересовања и рад великог генија и садржи бројне публикације о њему и публикације чији је он аутор. Управо оне чине саставни део *Теслаједиа* и на тај начин се значајно обогатио део колекције који се односи на монографске публикације везане за Николу Теслу.

Предвиђање развоја Теслапедиа

Као што је већ поменуто, наведени извори би чинили основу *Теслаједиа*. У плану је, такође, и даљи развој ове базе података, посредством како индивидуалног, тако и институционалног ангажовања у оквиру придруживања даљих библиографских података. Проток података би анализирали и усмеравали администратори базе, што би омогућило референтни статус читавог система. Додашњом обрадом постојећих библиографских јединица из доступних извора, утврђено је да оне потичу са тек неколико географских локација. Наиме, делимична покривеност уочена је на територији Сједињених Америчких Држава и у оквиру неких делова Европе. Може се претпоставити да ће предстојећи развој базе података *Теслаједиа* омогућити свим заинтересованим странама експанзију података са наведеним извором порекла, који ће пристизати из свих делова света. Поред

¹⁴ Iwona Vujovic, *The Tesla Project presents the Tesla collection: a 23-volume full text periodical/newspaper biography* (New York City: The Tesla Project, 1998), 180.

¹⁵ Iwona Rudinska, "Introduction", *The Tesla collection*, <http://teslacollection.com/about> (preuzeto 29. 9. 2013).

несумњивог значаја овакве базе за целокупно човечанство, креирали би се и развијали дигитални садржаји високог квалитета, што представља, с једне стране, основ за ефикаснију експлоатацију тих садржаја на свим нивоима, а с друге, бољу видљивост баштинских вредности – како стручној, тако и широј јавности, у земљи и у свету.

У оквиру текућег пројекта *Теслапедиа*, тренутно постоје два члана конзорцијума – Музеј Николе Тесле у Београду, као идејни творац и носилац пројекта и Универзитетска библиотека „Никола Тесла“ из Ниша. Примере добре праксе и сарадње требало би да препозна и призна шира друштвена заједница, па се очекује да ће се у наредном периоду пројекту прикључити бројни појединци, институције и међународне установе. Иако нисмо у могућности да тачно прецизирамо временски оквир за препознавање *Теслапедиа* као пројекта изузетно значајног за целокупно човечанство, одређене корак можемо огласити као врло извесне. Наиме, крајем ове или почетком идуће године, Музеј планира да на својој веб-страници омогући приступ:

Текстуалним, по више основа претраживим, библиографским описима за све врсте публикација, за период до краја 1900. године, са упоредним прегледом за сваку одредницу:

- у ком је извору наведена или одакле је преузета,
- са ознакама на којој локацији су одреднице и у ком су облику доступне.

Познато је да Музеј Николе Тесле има значајну улогу у пружању информација истраживачима у области историје науке, проналазаштва, патентних права и о пројектима насталим из покрета за очување животне средине и истраживања такозваних чистих извора енергије. Његова посебна улога је у организовању, подстицању и промовисању истраживања у области историје науке, како би се јасније сагледао Теслин допринос развоју технологије крајем XIX и почетком XX века. Покретањем *Теслапедиа*, Музеј ће завештати човечанству још једну важну и референтну базу која садржи релевантне информације значајне за проучавање живота и рада Николе Тесле.

Литература:

1. Chronicling America. *Historic American Newspapers*. <http://chroniclingamerica.loc.gov/> (преузето 1. 9. 2013).
2. Ђирић, Ивана и Ана Павловић. „Дигитална култура као исходиште савременог маркетинга: С оне стране илузије“. *Култура* 128 (2010): 297.
3. Kržak, Miroslav. *Informacijska tehnologija, arhivistika i historiografija*. Zagreb: Historijski zbornik, 1997.
4. Machlup, Fritz. *The production and distribution of knowledge in the United States*. Princeton: Princeton University Press, 1962.
5. Rudinska, Iwona. "Introduction". The Tesla collection. <http://teslacollection.com/about> (преузето 29. 9. 2013).
6. 'THINK protocols': Technical Histories of the Internet & other Network Protocols. "A Technical History of ARPANET". The University of Texas at Austin. <http://www.cs.utexas.edu/users/chris/think/ARPANET/> (преузето 29. 9. 2013).
7. Tuđman, Miroslav. *Obavijest i znanje*. Zagreb: Zavod za informacijske studije, 1990.
8. UNESCO. "Nikola Tesla's Archive". UNESCO. <http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/flagship-project-activities/memory-of-the-world/register/full-list-of-registered-heritage/registered-heritage-page-6/nikola-teslas-archive/> (преузето 1. 9. 2013).
9. Vujovic, Iwona. *The Tesla Project presents the Tesla collection: a 23-volume full text periodical/newspaper biography*. New York City: The Tesla Project, 1998.
10. Вујовић, Младен. „Предности и мане дигитализације“. У *Зборник радова са Савештовања Друштва архивских радника Војводине, Зрењанин, 19-20. септембар 2011*. Ур. Љубица Будаћ. 126. Нови Сад: Друштво архивских радника Војводине, 2012.

11. Zorić, Ivana, Aleksandar Đokić i Mladen Vujović. „Informatizacija rada Muzeja Nikole Tesle, kao kompleksne ustanove zaštite kulturnih dobara“. U *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*, 9. zbornik referatov dopolnilnega izobraževanja s področij arhivistike, dokumentalistike in informatike v Radencih 17.-19. marec 2010. Radenci, Republika Slovenija. Ur. Slavica Tovšak. 475. Maribor: Pokrajinski arhiv Maribor, 2010.
12. Winfield, Treese G. and Lawrence C. Stewart. *Designing Systems for Internet Commerce*. Serissa Reseach. <http://www.treese.org/intindex/95-11.htm> (преузето 29. 9. 2013).

Teslapedia as the Central Database of the Bibliographic Information about Nikola Tesla

Summary

The purpose of this paper is to present the idea and the process of creating the most complete electronic bibliographic database of the records related to Nikola Tesla, symbolically named *Teslapedia*. The database would include Tesla's bibliography as well as the bibliography of related works by other authors. The concept of the development of *Teslapedia* is visible in two main ideas. The first of them implies alignment of all the existing bibliographical units, located in the Museum as its property, on a specific web site, and the other, equally important, involves the possibility of further development and upgrading the database structure joining new bibliographic data. This database makes the central part of *Teslapedia*, the homonymous project of the Nikola Tesla Museum. Data contained in the database were obtained from five different sources. In addition to Tesla's personal press clipping and his library, which are located within the Museum, the paper also presents other sources used in forming the bibliography (Chroniclin America, Tesla Collection, unpublished bibliography of Nikola Tesla by Milovan Matić). According to the idea of the project, *Teslapedia* should be the reference point to all specialized databases and collections that contain useful, relevant and significant information about the life and work of Nikola Tesla.

Keywords:

Nikola Tesla, bibliography, *Teslapedia*, Nikola Tesla Museum, database, digitization, press clipping, Chronicling America, Tesla Collection

Примљено: 24. септембра 2013.

Исправке рукописа: 3. октобра 2013.

Прихваћено за објављивање: 12. октобра 2013.